

RAAP-RAPPORT 4229

Plangebied Imkersplaats

Gemeente Apeldoorn
Archeologisch vooronderzoek:
proefsleuvenonderzoek

Archeologie | Cultuurhistorie | Erfgoed

Colofon

Titel: Imkersplaats, gemeente Apeldoorn, archeologisch vooronderzoek:
proefsleuvenonderzoek

Versie: 19-12-2019 (Definitief)

Auteur: F.P. Westra

Projectcode: APIM

Bestandsnaam: RAAPrap_4229_APIM_20191219

Autorisatie: E.H.L.D. Norde

ISSN: 0925-6229

RAAP

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

Telefoon: 0294-491 500

E-mail: raap@raap.nl

Website: www.raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2019

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van de gemeente Apeldoorn heeft RAAP op 18 november 2019 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het kader van het project 'Imkersplaats' in de gemeente Apeldoorn.

Het doel van het proefsleuvenonderzoek was het vaststellen van de archeologische waarde van het terrein. Hiertoe was het noodzakelijk vast te stellen of binnen het plangebied sprake is van een archeologische vindplaats en, indien dat het geval is, inzicht te krijgen in de precieze aard en omvang van de vindplaats. In het verlengde daarvan is in kaart gebracht wat de consequenties zijn van de onderzoeksresultaten voor de verdere planvorming in het plangebied. Is de archeologische vindplaats behoudenswaardig, en, zo ja, kan deze behouden blijven of dient deze te worden opgegraven?

Tijdens het onderzoek zijn verspreid over het plangebied 4 proefsleuven aangelegd met een totaal oppervlak van 268 m². Dit komt neer op een dekkingsgraad van 10,4% van het totale onderzoeksgebied.

Verspreid over de proefsleuven 3 en 4 zijn verschillende archeologische resten aangetroffen. Het gaat om overwegend vierkante paalsporen. Deze paalsporen duiden op de aanwezigheid van een vindplaats met een agrarisch karakter. Het gaat hierbij vermoedelijk om sporen van weidepalen, die onderdeel zijn geweest van afrasteringen of perceelscheidingen uit de tijd dat het plangebied en omgeving zijn ontgonnen en in gebruik is genomen als bouw- en hooiland, in de 19^e of 20^e eeuw. Resten uit eerdere perioden zijn bij het proefsleuvenonderzoek niet aangetroffen.

In verschillende profielen is bij het onderzoek nog een deels intacte bodemopbouw gedocumenteerd. Op twee plekken was nog een restant van een B-horizont aanwezig. De vele humusvlekken en afwezigheid van roest in de daaronder gelegen C-horizont zijn kenmerkend voor de van oudsher vochtige omstandigheden in het plangebied. Dit bevestigt het beeld wat uit het vooronderzoek naar voren kwam, waarbij in het plangebied een natte veldpodzolbodem werd vastgesteld.

Binnen de proefsleuven bleken veel sporen van recente verstoring aanwezig te zijn. Dit is voor een groot deel toe te schrijven aan de bouw van het ontmoetingscentrum en de recente sloop ervan. Tegelijk met de sloop lijkt een deel van de bodem in het plangebied ook te zijn afgegraven. In het noordwestelijke deel van het plangebied bevond zich het natuurlijke zand direct onder een dunne laag bouwzand. Op plekken waar in het vooronderzoek nog een intacte B-horizont was gedocumenteerd, was deze nu verdwenen.

Op basis van de waardestellingsscore is er geen sprake van een behoudenswaardige vindplaats. In overleg met het bevoegd gezag is in het veld besloten dat doorstart naar een opgraving van het gehele plangebied niet noodzakelijk was. Geadviseerd wordt om het plangebied vrij te geven voor verdere ontwikkeling. Indien bij graafwerkzaamheden toch onverwacht archeologische vondsten worden gedaan, gelden deze als toevalsvondsten en moeten ze gemeld worden bij het bevoegd gezag, in dit geval de gemeente Apeldoorn.

Inhoud

Samenvatting	3
Inhoud.....	5
1 Inleiding	6
1.1 Administratieve gegevens.....	7
1.2 Voorgaand onderzoek	7
1.3 Doelstellingen en onderzoeksvragen	8
2 Methoden	10
2.1 Algemeen	10
2.2 Werkputten	10
2.3 Documentatie en registratie	11
2.4 Behandeling van sporen	12
2.5 Behandeling van vondsten.....	13
2.6 Behandeling van profielen	13
2.7 Bemonstering	13
2.8 Uitwerking	13
2.9 Afwijking en aanpassing van de onderzoeksstrategie.....	13
3 Resultaten.....	14
3.1 Landschap en stratigrafie	14
3.2 Sporen en structuren.....	16
3.3 Vondsten	19
3.4 Monsters	19
3.5 Interpretatie van de vindplaats.....	19
3.6 Waardestelling	20
4 Conclusie en selectieadvies.....	22
Literatuur	23
Overzicht van figuren, tabellen, bijlagen en appendices	24

1 Inleiding

In opdracht van de gemeente Apeldoorn heeft RAAP op 18 november 2019 een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd in het kader van het project 'Imkersplaats' in de gemeente Apeldoorn (figuur 1). Dit onderzoek is noodzakelijk in verband met de voorgenomen werkzaamheden die een bedreiging kunnen vormen voor eventueel in de ondergrond aanwezige archeologische resten.

Figuur 1. De ligging van het plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).

Het proefsleuvenonderzoek is een vervolg op het verkennend booronderzoek, waaruit is opgemaakt dat voor het plangebied een middelhoge verwachting op het voorkomen van archeologische resten vanaf het begin van het laat-paleolithicum tot de late middeleeuwen geldt. (Ten Broeke, 2019).

De werkzaamheden zijn uitgevoerd onder certificaat BRL4000, conform artikel 5.4 van de erfgoedwet. Onderzoeksdocumentatie zal worden overgedragen aan het depot van de provincie Gelderland. Voorafgaand aan het onderzoek is, conform de KNA, een Programma van Eisen (PvE) opgesteld (Spanjaard en Oogink, 2019). Dit PvE diende als uitgangspunt voor het onderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep. De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.1), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als norm. RAAP is gecertificeerd voor de protocollen 4001 Programma van eisen, 4002 Bureauonderzoek, 4003 Inventariserend veldonderzoek (landbodems), onderdelen proefsleuven en overig, 4004 Opgraven (landbodems) en 4006 Specialistisch onderzoek.

Zie bijlage 1 voor de dateringen van de in dit rapport genoemde archeologische perioden.

1.1 Administratieve gegevens

Plangebied	Imkersplaats
Opdrachtgever	Gemeente Apeldoorn
Contactpersoon opdrachtgever	Mevrouw L.M. Bruning-de Vries
Bevoegde overheid	Gemeente Apeldoorn
Contactpersoon bevoegde overheid	Meneer G.W.J. Spanjaard
Plaats	Apeldoorn
Gemeente	Apeldoorn
Provincie	Gelderland
Coördinaten	195.800/468.165
Toponiem	Imkersplaats 38
Periode veldwerk	18 november 2019
Projectleider	F.P. Westra
Projectmedewerkers	E.H.L.D. Norde
Onderzoeksmeldingsnummer	4751155100
Bewaarplaats vondsten	n.v.t.
Bewaarplaats documentatie	RAAP Oost

Tabel 1. Administratieve gegevens.

1.2 Voorgaand onderzoek

Soort onderzoek	Uitvoerder	Uitvoeringsperiode	Rapportage
Bureau- en inventariserend veldonderzoek(verkennende fase)	Econsultancy	april-mei 2019	Ten Broeke, E.M., 2019

Tabel 2. Overzicht van voorgaande voor het plangebied relevante onderzoeken.

Op basis van het voorgaande onderzoek is duidelijk geworden dat voor het plangebied een middelhoge archeologische verwachting geldt voor de aanwezigheid van archeologische resten uit de periode laat-paleolithicum – late middeleeuwen . Een daadwerkelijke vindplaats is echter nog niet aangetoond.

1.3 Doelstellingen en onderzoeksvragen

Omdat de aanwezigheid van een vindplaats binnen het plangebied niet duidelijk is geworden uit het vooronderzoek is aanbevolen om een proefsleuvenonderzoek uit te voeren. Het doel van dit proefsleuvenonderzoek is inzicht te krijgen in de aanwezigheid, precieze aard, omvang, diepteligging en datering van de vindplaats(en), en te bepalen of het gaat om een behoudenswaardige vindplaats. In het Programma van Eisen (PvE, Spanjaard & Oogink, 2019) zijn hiervoor onderstaande onderzoeksvragen geformuleerd:

1. Welke lithogenetische eenheden en niveaus kunnen worden onderscheiden in het plangebied? Wat is hun aard en genese? Is er sprake van verstoring? Zijn er op ophogingen aanwezig?
2. Welke archeologische resten (d.w.z. complextypen, sporen, structuren en vondsten) kunnen worden onderscheiden in het plangebied?
3. Indien geen archeologische resten worden aangetroffen, welke verklaring kan daarvoor worden gegeven?
4. Wat is de stratigrafische en ruimtelijke positie en spreiding van de aangetroffen archeologische resten (d.w.z. diepteligging, begrenzing en omvang)? Aan welke landschappelijke eenheden kunnen deze worden gerelateerd?
5. Wat is de datering van de archeologische resten op basis van (chrono-)stratigrafie en typochronologie (inclusief eventuele bouwhistorie)? In hoeverre is er sprake van continuïteit in gebruik/bewoning?
6. Welke categorieën van vondstmateriaal zijn aanwezig en in welke mate (ook in relatie tot elkaar)? Wat zegt de aard en mate van voorkomen van het vondstmateriaal over het gebruik van het plangebied in het verleden?
7. Welke depositionele processen hebben tot de aangetroffen archeologische resten geleid?
8. Welke (post-)depositionele processen zijn in het plangebied te onderscheiden en in hoeverre hebben deze invloed gehad op de archeologische resten?
9. Wat is de fysieke kwaliteit van de aangetroffen archeologische waarden (d.w.z. gaafheid en conserveringsgraad) en wat zegt dit over de mogelijkheden voor duurzaam behoud in situ van archeologische waarden in (de omgeving van) Apeldoorn?
10. Wat zeggen de aangetroffen archeologische resten over de materiële cultuur en voedsel economie van de vindplaats(en)?
11. Zijn er aanwijzingen voor ambachtelijke activiteiten in het plangebied? Zo ja, wat was de aard en omvang van deze activiteiten op basis van de aangetroffen aanwijzingen?
12. Wat zegt de aangetroffen materiële cultuur over de bewoningsgeschiedenis van het plangebied (status van bewoners, activiteiten, handelsrelaties etc.)?
13. In hoeverre kunnen de bodemopbouw, het archeozoologisch en het botanisch materiaal nieuwe inzichten verschaffen over het landschap in de verschillende perioden en de invloed van de mens hierin?

14. Aan de beantwoording van welke NOaA 2.0-onderzoeksvragen kan dit onderzoek een bijdrage leveren? Wat is deze bijdrage, per onderzoeksthema?

Daarnaast zijn voor dit onderzoek (mogelijk) relevante NOaA 2.0-onderzoeksthema's vastgesteld aan de hand van de ligging van Apeldoorn in de archeoregio Utrechts-Gelders zandgebied. Deze zijn als volgt:

- 2. De dynamiek van het Nederlandse landschap;
- 5. Sociale en economische differentiatie;
- 6. Emigratie, immigratie, acculturatie;
- 7. De archeologie van het rituele;
- 9. Dodenbestel en grafmonumenten;
- 10. De vroegste bewoning van Nederland;
- 11. Overgang Laat-Paleolithicum – Vroeg-Mesolithicum;
- 12. Neolithisatie proces ('Neolithisering');
- 13. De verankering van het boerenbestaan;
- 14. De rol van natuurlijke voedselbronnen na de introductie van de landbouw;
- 16. Overgang Romeinse Tijd naar Vroege Middeleeuwen;
- 17. 'Frankisering' en kerstening;
- 18. Dorpsvorming;
- 21. De dynamiek van het landgebruik;
- 22. Mens – materiële cultuurrelaties;
- 23. Netwerken en infrastructuur.

De onderzoeksvragen worden, voor zover dit mogelijk is, beantwoord in de lopende tekst. Op basis van de beantwoording van de onderzoeksvragen zal vervolgens duidelijk worden gemaakt wat de consequenties zijn voor de verdere planvorming in het plangebied.

2 Methoden

2.1 Algemeen

Bij het vooronderzoek is aan het plangebied een middelhoge verwachtingswaarde op de aanwezigheid van archeologische resten uit de periode laat-paleolithicum – late middeleeuwen toegekend. Omdat met behulp van booronderzoek geen inzicht kan worden verkregen in de precieze aard en herkomst van eventuele vondsten is verder booronderzoek weinig zinvol. Om inzicht te krijgen in de aard van een eventueel aanwezige vindplaats, is proefsleuvenonderzoek een meer geschikte methode.

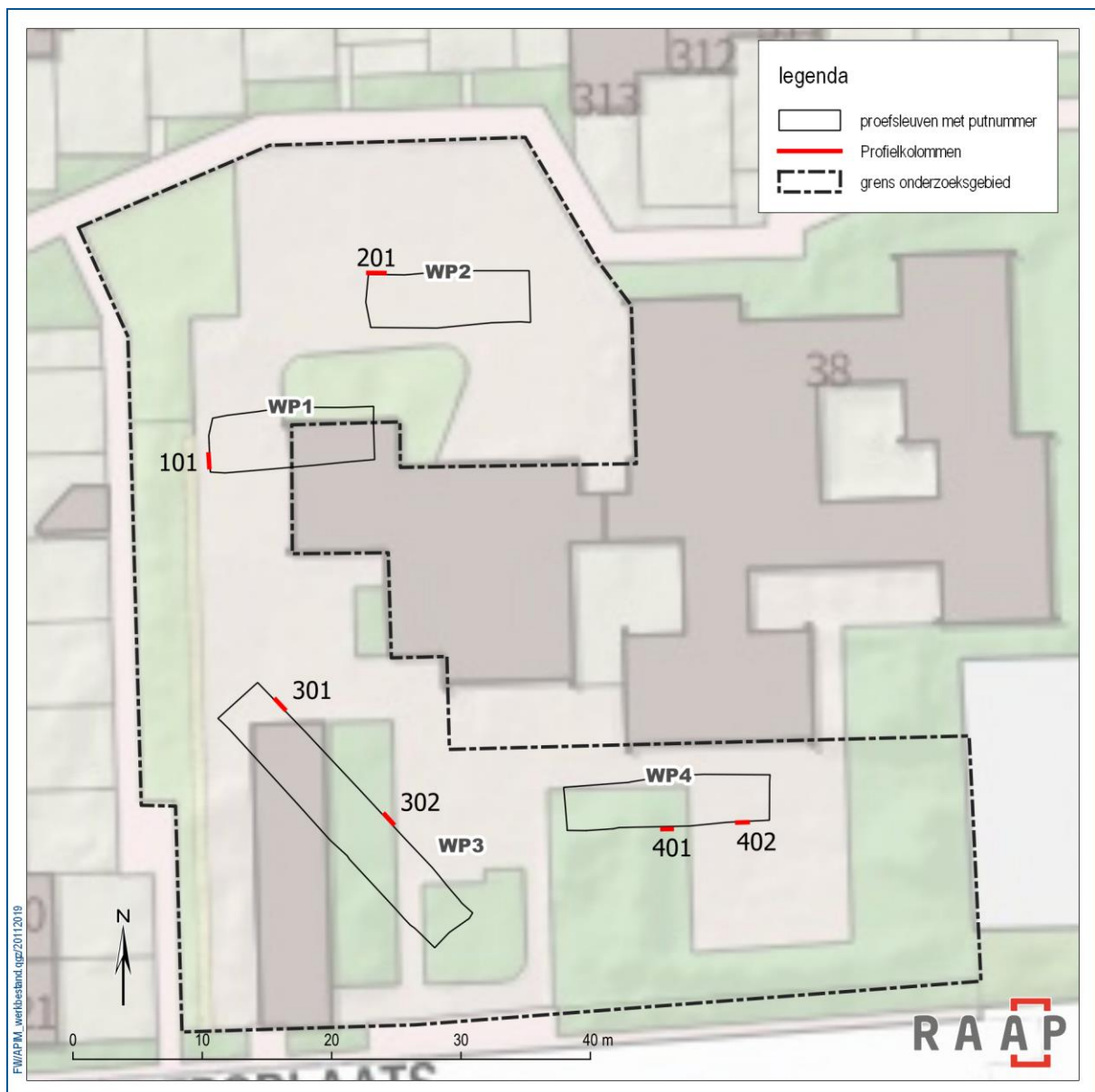
2.2 Werkputten

Een overzicht van de ligging van de werkputten is afgebeeld in figuur 2. In tabel 3 zijn de afmetingen van de verschillende werkputten samengevat.

Tijdens het veldwerk bleek het niet mogelijk om alle werkputten aan te leggen zoals was voorgeschreven in het PvE. In overleg met de bevoegde overheid is op voorhand afgesproken dat de werkputten mochten worden verplaatst indien dit door beplanting of kabels en leidingen noodzakelijk was. Op de volgende punten is afgeweken van het puttenplan. Ter hoogte van de geplande proefsleuf in de noordwesthoek van het plangebied bevond zich een boom die behouden diende te blijven. Er is besloten de put is twee delen op te splitsen (WP 1 en 2) en buiten de kruin van de boom te blijven. Tevens is werkput 4 iets naar het noorden opgeschoven, omdat ook hier een boom ter hoogte van de geplande put stond. Werkput 4 kon niet over de volledige lengte worden aangelegd, in verband met de aanwezigheid van kabels en leidingen die op de KLIC stonden aangegeven. Hierop is telefonisch overleg gevoerd met het bevoegd gezag, omdat op dat moment op basis van de eerder aangelegde putten al duidelijk een beeld van het plangebied kon worden gegeven. Daarop is besloten het laatste stuk van werkput 4 niet aan te leggen.

Werkput	Afmetingen (l x b in m)	Aantal vlakken	Totale oppervlakte
1	12x4	1	56
2	12x4	1	52
3	25x4	1	102
4	16x4	1	58
Totaal			268

Tabel 3. Overzicht van werkputten en vlakken.

Figuur 2. Overzicht van de proefsleuven en de locatie van de gedocumenteerde profielen. In grijs is de locatie van de recent gesloopte bebouwing aangegeven.

2.3 Documentatie en registratie

In alle werkputten is één vlak aangelegd. Het eerste vlak is in de top van de C-horizont aangelegd, direct onder het verstoorde/opgebrachte pakket of de plaatselijk intacte B-horizont, op 10 tot 50 cm - mv.

De sporen zijn digitaal ingemeten met een RTK-GPS met een maximale afwijking van 3 x 3 x 3 cm. Ook de hoogte van de aangelegde vlakken ten opzichte van NAP is bepaald met een GPS. De ruwe GPS-bestanden zijn direct na afloop van het veldwerk uitgelezen, gecontroleerd en gecorrigeerd.

Figuur 3. Aangelegde vlakken in proefsleuf 1(links) en proefsleuf 2(rechts). De natuurlijke ondergrond bevond zich dicht onder het maaiveld en was grotendeels verstoord.

De sporen zijn in een doorlopende reeks over de proefsleuven genummerd en worden aangeduid met een S (bijv. S12). Spoor- en vondstgegevens zijn in het veld ingevoerd in de Odile database.

In het algemeen geldt dat sporen en vondsten zijn gedocumenteerd conform specificaties OS04 en OS05 van de BRL4000.

2.4 Behandeling van sporen

Om sporen te traceren en sporenclusters zo goed mogelijk te kunnen begrenzen, is het vlak waar nodig tijdens de aanleg handmatig opgeschaafd. Met het oog op het doel van het onderzoek (zoveel mogelijk gegevens verzamelen, maar zo min mogelijk archeologische resten beschadigen), zijn sporen slechts spaarzaam gecoupeerd. Bij het couperen is ervoor gekozen om die sporen te onderzoeken waarbij twijfel bestond over de antropogene aard van het spoor. Indien mogelijk viel de coupelijn hierbij samen met de profielwand, zodat de stratigrafische positie van het spoor kon worden vastgelegd.

Tijdens het verdiepen is zoveel mogelijk geprobeerd om het stratigrafische ingravingsniveau van de sporen vast te leggen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de laagbeschrijvingen in de verschillende werkputten. Van sporen met een diepte van meer dan 9 cm is een coupetekening (schaal 1:20) en veelal tevens een foto gemaakt; van minder diepe sporen is alleen de diepte en vorm in doorsnede vastgelegd in de database.

2.5 Behandeling van vondsten

Tijdens het onderzoek is geen vondstmateriaal aangetroffen.

2.6 Behandeling van profielen

De natuurlijke gelaagdheid en de verschillende archeologische niveaus zijn in kaart gebracht door middel van profielkolommen (verspreid over het onderzoeksgebied), die zijn opgeschaafd, gefotografeerd, getekend en beschreven vanaf het maaiveld (figuur 2). De locatie ervan is ingemeten met de RTK-GPS (met X-, Y- en Z-coördinaten).

Om de landschappelijke ontwikkeling en de bodemopbouw goed te begrijpen, is er naar gestreefd om tijdens het veldwerk de stratigrafische eenheden (lagen) in de verschillende putten direct aan elkaar te koppelen. De lagen zijn hierbij in een stratigrafische reeks per werkput genummerd, waarbij het eerste deel van het viercijferige nummer verwijst naar de werkput en het tweede deel een laagnummer is (bijv. S1010 = laag 10 in WP1). Om lagen aan te duiden, zal in de tekst alleen naar dit laagnummer verwezen worden.

2.7 Bemonstering

Tijdens het onderzoek zijn geen sporen aangetroffen die zich leenden voor monsternamen.

2.8 Uitwerking

Documentatie van het onderzoek is na afloop van het onderzoek gecontroleerd. Na afloop van het veldwerk is een laatste controle uitgevoerd en zijn de analoge profiel- en coupetekeningen gedigitaliseerd.

Gezien de resultaten van het onderzoek was het niet noodzakelijk om een evaluatie- en selectierapport op te stellen. In overleg met het bevoegd gezag is besloten de evaluatiefase over te slaan en na afloop van de basisuitwerking van de veldgegevens direct te starten met het opstellen van de rapportage.

Gedetailleerde spoor- en vondstinformatie is te raadplegen in het e-depot.

2.9 Afwijking en aanpassing van de onderzoeksstrategie

Tijdens het veldonderzoek is op de het puttenplan afgeweken van de onderzoeksstrategie zoals die in het PvE is omschreven. De afwijkingen zijn beschreven in §2.2.

3 Resultaten

3.1 Landschap en stratigrafie

Een vindplaats kan niet los worden gezien van het landschap waarin hij is gelegen. Voor een correcte interpretatie is het dan ook van belang om de landschappelijke context inzichtelijk te maken. In het onderstaande wordt kort ingegaan op de geologische, geomorfologische en bodemkundige aspecten van het plangebied en directe omgeving.

3.1.1 Geologie en geomorfologie¹

Het plangebied ligt op de oostelijke flank van het stuwwallengebied van de Oostelijke Veluwe. De stuwwallen zijn ontstaan tijdens de voorlaatste ijstijd (Saalien, ca. 370.000 tot 130.000 jaar geleden), toen Nederland voor de helft bedekt was met landijs, waarbij de ondergrond langs de randen van het ijs werd opgestuwd.

Tijdens de laatste ijstijd (Weichselien 115.000 tot 11.500 jaar geleden) bereikte het landijs Nederland niet, maar was er wel sprake van een zeer koud en droog klimaat. Het landschap in Nederland bestond uit een poolwoestijn, waarin vrijwel geen vegetatie aanwezig was. Omdat er nauwelijks begroeiing was, die op de oude stuwwallen de grond bijeen hield, sneed het smeltwater dalen in en trad er erosie op. Aan de voet van de erosiedalen ontstonden vlakke waaivormige terrassen. De huidige stad Apeldoorn ligt op een dergelijk terras. Ook door de wind werd zand aangevoerd, dat her en der als löss en dekzand werd afgezet. Het vormde ruggen, welvingen en koppen in het landschap en ook op de flanken van de stuwwal, op de plateaus en op de waaierterrassen werd dekzand afgezet.

Het plangebied zelf is gelegen ter plaatse van een relatief hooggelegen daluitspoelingswaaierafzetting met glooiingen en veldpodzolgronden. Het booronderzoek doet blijken dat de daluitspoelingswaaier is afgedekt met dekzand. Daarom zou het plangebied in principe tot dekzandlandschap (dekzandvlakte/laagte binnen dekzandwelving) moeten worden gerekend.²

3.1.2 Bodemopbouw van de vindplaats

De bodemopbouw is door middel van in totaal zes profielkolommen gedocumenteerd (zie figuur 1 en figuur 2). De bodem in het plangebied is op veel plekken verstoord, waarschijnlijk door de bouw van het ontmoetingscentrum of de recente sloop van het gebouw. Daarnaast lijkt het er op dat bij de recente sloop ook een deel van de bovengrond is afgegraven. In de profielen in proefsleuven 1 en 2 is te zien dat de natuurlijke ondergrond nog slechts is afgedekt door een dunne laag bouwzand van ongeveer 10 cm.

Aan de hand van de profielen in proefsleuven 3 en 4 kan de bodemopbouw als volgt worden beschreven: de natuurlijke ondergrond, de C-horizont (laag 00) bestaat uit lichtbruingeel tot geel, matig siltig zand, waarin vrij veel humusvlekken en -bandjes aanwezig zijn. In profiel 302 was boven de C-horizont nog een (deel van) B-horizont (laag 10) aanwezig van ongeveer 20 cm dik. Deze bestond uit

¹ Gebaseerd op Ten Broeke, 2019 en Spanjaard & Oogink, 2019.

² Ten Broeke, 2019.

Figuur 4. Profiel 302 (links) in proefsleuf 3 bevat onder een (recent) verstoorde laag nog een deel van een B-horizont. Profiel 201 (rechts) in proefsleuf 2 toont dat de natuurlijk ondergrond direct onder een dunne laag bouwzand aanwezig is.

een donkerbruin tot donkergrijsbruin matig siltig zand en was zwak humeus. Aan de bovenzijde was deze B-horizont deels vergraven en afgedekt met een pakket vergraven en opgebrachte grond (laag 999). In profiel 402 is nog een klein restant van een bruine B-horizont aanwezig, die deels is verspit.

De vele humusvlekken in de C-horizont en de afwezigheid van roest laten zien dat de bodem van het plangebied van nature vrij nat is geweest. Dit sluit aan bij de resultaten van het vooronderzoek, waaruit bleek dat er in het plangebied sprake was van een veldpodzolbodem³.

Laagnr.	Vondsten/indicatoren	Bijbehorende sporen	Diepte	Veronderstelde laagdatering	Interpretatie
999	n.v.t.	S999, s6, s7	10- 40 cm	Recent	Verstoorde/opgebrachte grond
10	n.v.t.				B-horizont
00	n.v.t.				C-horizont

Tabel 4. Samenvattend overzicht van de laagopvolging.

³ Ten Broeke, 2019.

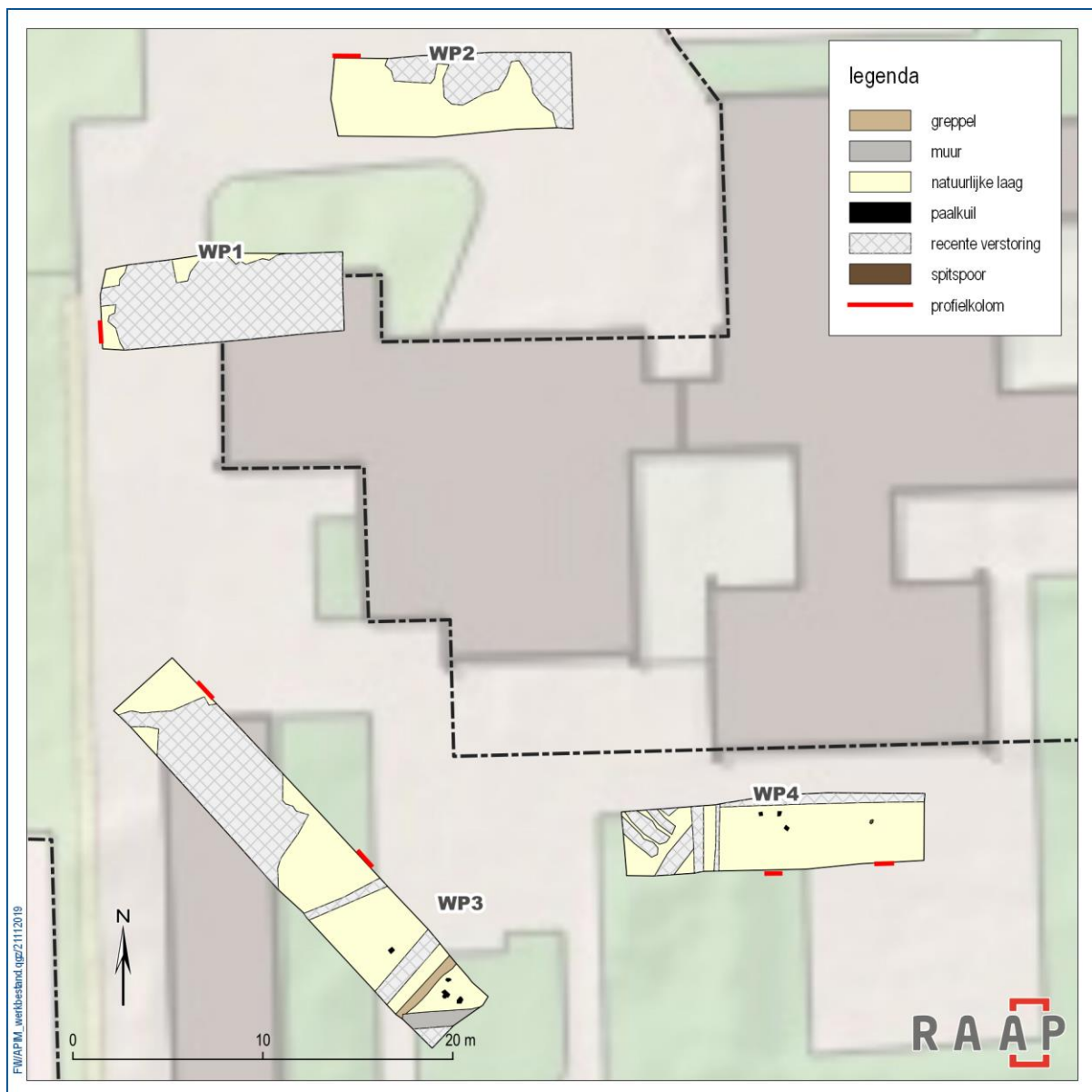
3.2 Sporen en structuren

3.2.1 Inleiding

Tijdens het onderzoek zijn in de opgravingsvlakken en profielen vijftien archeologische grondsporen gedocumenteerd. Een samenvattend overzicht van de aantallen aangetroffen sporen is weergegeven in tabel 5. De complete sporencatalogus is opgenomen in bijlage 4. De sporen worden hieronder per spoorcategorie beschreven.

Spoorcategorie	Aantal
Recente verstoring	7
Muur	1
Greppel	1
Paalkuil	8
spitspoort	1

Tabel 5. Aantal sporen per spoorcategorie.

Figuur 5. Allesporenkaart.

3.2.2 Sporen

Proefsleuven 1 en 2 hebben geen sporen opgeleverd. In beide sleuven was de bovengrond grotendeels afgegraven en tot in de C-horizont verstoord.

De noordwestelijke helft van proefsleuf 3 was voor een groot deel verstoord door de recente sloop van een bijgebouwtje. Ook zijn twee leiding- en rioleringsleuven aangetroffen, met respectievelijk een ono-zw en no-zw oriëntatie. Een derde, no-zw georiënteerde sleuf is geïnterpreteerd als greppel uit de nieuwe tijd (S6), maar kan evengoed een recentere leidingsleuf zijn geweest. Een vijftal sporen in het zuidoosten van de sleuf is geïnterpreteerd als paalkuil (s1 t/m s5). Deze paalkuilen zijn overwegend hoekig tot vierkant van vorm en tekenden zich af in de top van het natuurlijke zand, direct onder laag 10. Het gaat hier waarschijnlijk om sporen van weidepaaltjes uit de nieuwe tijd, die door de B-horizont heen de grond in zijn geslagen.

In het zuidelijkste puntje van proefsleuf 3 bevond zich nog een betonnen plaat dat als muurwerk is geïnterpreteerd. Het betreft hier waarschijnlijk ook resten van voormalige bebouwing.

Ook in proefsleuf 4 zijn enkele recente verstoringen aanwezig, onder meer van een oost-west georiënteerde sleuf en twee noord-zuid georiënteerde leidingsleuven. Ook hier is een drietal vierkante paalsporen gedocumenteerd (S12, S13 en S14). Net als in sleuf 3 lijkt het te gaan om sporen van weidepaaltjes. Spoor 15 is in het vlak als paalkuil geïnterpreteerd en is gecoupeerd. Uit de geringe resterende diepte van 3 cm en de onregelmatige vorm blijkt het hier te gaan om een spitspoor. In profiel 402 dat ter hoogte van spoor 15 is gedocumenteerd blijkt eveneens dat de aanwezige B-horizont grotendeels is verspit.

Figuur 6. Het vlak in werkput 4. De humusvlekken in de natuurlijke ondergrond zijn een indicatie voor de natte omstandigheden in het plangebied.

3.3 Vondsten

Het onderzoek heeft geen vondsten opgeleverd.

3.4 Monsters

Tijdens het onderzoek zijn geen grondmonsters verzameld.

3.5 Interpretatie van de vindplaats

3.5.1 Aard van de vindplaats

Het proefsleuvenonderzoek heeft in het zuidelijke deel van het plangebied, in proefsleuven 3 en 4 meerdere paalsporen opgeleverd. Het gaat om paalsporen die overwegend hoekig/vierkant van vorm zijn. Vermoedelijk betreft het hier sporen van weidepalen uit de 19^e of 20^e eeuw, toen het oorspronkelijk natte gebied werd ontgonnen en in gebruik werd genomen als bouw- en hooiland.

3.5.2 Diepteligging

De vindplaats in proefsleuven 3 en 4 bevindt zich op een diepte van 40 tot 50 cm onder maaiveld. Het vlak waarop de sporen zijn aangetroffen ligt op een hoogte van 12.55 tot 12.65 +NAP.

3.5.3 Omvang

De vindplaats binnen proefsleuven 3 en 4 is tijdens het onderzoek niet begrensd. De sporen kunnen deel hebben uitgemaakt van perceel afscheidingen die tot buiten het plangebied zullen hebben doorgelopen.

3.5.4 Terugkoppeling naar vooronderzoek

Op de gemeentelijke verwachtingskaart van de gemeente Apeldoorn is aan de omgeving van het plangebied een lage verwachtingswaarde toegekend. In het vooronderzoek werd aan het plangebied echter een middelhoge verwachtingswaarde voor archeologische resten uit de periode laat paleolithicum – late middeleeuwen toegekend. Daarbij werd wel opgemerkt dat voor zowel jagers-verzamelaars als landbouwers meer aantrekkelijke nederzettingslocaties ten westen van het plangebied beschikbaar waren, die als meer waarschijnlijke vestigingsplaats worden gezien.

Uit het booronderzoek blijkt dat in het plangebied sprake is van een (deels intacte) natte veldpodzol. Dit beeld is met het proefsleuvenonderzoek bevestigd. Archeologische resten uit de periode laat-paleolithicum – late middeleeuwen zijn bij het onderzoek niet aangetroffen. Waarschijnlijk was het plangebied toch te nat voor bewoning. De in het vooronderzoek uitgesproken middelhoge archeologische verwachtingswaarde is dan ook niet terecht. Uit de resultaten van het proefsleuvenonderzoek blijkt dat de op de gemeentelijke verwachtingskaart weergegeven lage verwachtingswaarde gehandhaafd kan blijven.

3.6 Waardestelling

3.6.1 Algemene waarderingssystematiek

Voor de waardering is de KNA-systematiek 'Waarderen van vindplaatsen' gevolgd (KNA versie 4.0, specificatie VS06; www.sikb.nl). Daarbij worden numerieke waarden toegekend aan de verschillende waarderingsaspecten. Afhankelijk van de score is een vindplaats wel of niet behoudenswaardig (tabel 6).

De vindplaatsen worden eerst op hun fysieke kwaliteit beoordeeld. Ze worden op basis van hun fysieke kwaliteit als behoudenswaardig (opgraven of beschermen) aangemerkt indien de criteria gaafheid en conservering samen bovengemiddeld (5 of 6 punten) scoren. Bij een middelmatige tot lage score (4 punten of minder) wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bepalen of het terrein toch behoudenswaardig is. Indien te verwachten is dat op een van de inhoudelijke criteria 'hoog' wordt gescoord, wordt de vindplaats in principe ook behoudenswaardig geacht. Dit 'vangnet' heeft tot doel er voor te zorgen dat terreinen die van beperkte fysieke kwaliteit zijn, maar desondanks inhoudelijk van groot belang, buiten de beoordeling vallen. Vindplaatsen die op grond van hun fysieke kwaliteit als in principe behoudenswaardig zijn aangemerkt, worden eveneens gewaardeerd op hun inhoudelijke kwaliteit.

Een afweging vindt plaats op de eerste drie inhoudelijke kwaliteitscriteria: zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde. Belevingswaarde (schoonheid en herinneringswaarde) is slechts van belang voor zichtbare archeologische monumenten en is derhalve voor onderhavig onderzoek niet relevant. Bij een bovengemiddelde score van 7 punten of meer voor de eerste drie criteria, wordt de vindplaats als behoudenswaardig aangemerkt.

3.6.2 Fysieke kwaliteit

De fysieke kwaliteit bestaat uit de deelaspecten gaafheid en conservering.

De vindplaats bestaat uit paalsporen die zich aftekenen in de top van het natuurlijke dekzand, deels onder een restant van een B-horizont en deels onder een verstoord pakket. De sporen zijn goed geconserveerd, vermoedelijk als gevolg van de vochtige bodemomstandigheden en de geringe ouderdom. De bouw en recente sloop van het ontmoetingscentrum hebben binnen het plangebied op veel plekken tot bodemverstoring geleid. Hierdoor geldt een lage score voor de gaafheid van de vindplaats.

3.6.3 Inhoudelijke kwaliteit

De inhoudelijke kwaliteit bestaat uit de deelaspecten zeldzaamheid, informatiewaarde en ensemblewaarde.

De vindplaats bestaat slechts uit enkele paalkuilen, vermoedelijk afkomstig van afrasteringen of perceel afscheidingen uit de 19^e of 20^e eeuw. Vondstmateriaal is bij het proefsleuvenonderzoek niet aangetroffen. Ook zijn er geen resten uit de periode laat-paleolithicum – late middeleeuwen aangetroffen, vermoedelijk omdat het gebied te nat was voor bewoning. De vindplaats heeft een lage zeldzaamheid en heeft, mede door het ontbreken van vondstmateriaal, een lage informatie- en ensemblewaarde.

Op basis van de totaalscore in tabel 6 is er geen sprake van een behoudenswaardige vindplaats.

waarde	criteria	scores		
		hoog	midden	laag
beleving	schoonheid	wordt niet gescoord		
	herinneringswaarde	wordt niet gescoord		
fysieke kwaliteit	gaafheid			1
	conservering		2	
inhoudelijke kwaliteit	zeldzaamheid			1
	informatiewaarde			1
	ensemblewaarde			1
	representativiteit	n.v.t.		

Tabel 6. Scoretabel waardestelling van de vindplaats (tabel 5 uit de KNA).

4 Conclusie en selectieadvies

De aangetroffen paalsporen in proefsleuven 3 en 4 duiden op de aanwezigheid van een vindplaats met een agrarisch karakter. Het gaat hierbij vermoedelijk om sporen van weidepalen, die onderdeel zijn geweest van afrasteringen of perceel scheidingen uit de tijd dat het plangebied en omgeving zijn ontgonnen en in gebruik is genomen als bouw- en hooiland, in de 19^e of 20^e eeuw. Resten uit eerdere perioden zijn bij het proefsleuvenonderzoek niet aangetroffen.

in verschillende profielen is bij het onderzoek nog een deels intacte bodemopbouw gedocumenteerd. Op twee plekken was nog een deels intacte B-horizont aanwezig. De vele humusvlekken en afwezigheid van roest in de daaronder gelegen C-horizont zijn kenmerkend voor de van oudsher vochtige omstandigheden in het plangebied. Dit bevestigt het beeld wat uit het vooronderzoek naar voren kwam, waarbij in het plangebied een natte veldpodzolbodem werd vastgesteld.

Binnen de proefsleuven bleken veel sporen van recente verstoring aanwezig te zijn. Dit is voor een groot deel toe te schrijven aan de bouw van het ontmoetingscentrum en de recente sloop ervan. Tegelijk met de sloop lijkt een deel van de bodem in het plangebied ook te zijn afgegraven. In het noordwestelijke deel van het plangebied bevond zich het natuurlijke zand direct onder een dunne laag bouwzand. Op plekken waar in het vooronderzoek nog een intacte B-horizont was gedocumenteerd, was deze nu verdwenen.

Op basis van de waardestellingsscore is er geen sprake van een behoudenswaardige vindplaats. In overleg met het bevoegd gezag is in het veld besloten dat doorstart naar een opgraving van het gehele plangebied niet noodzakelijk was. Geadviseerd wordt om het plangebied vrij te geven. Indien bij graafwerkzaamheden toch onverwacht archeologische vondsten worden gedaan, gelden deze als toevalsvondsten en moeten ze gemeld worden bij het bevoegd gezag, in dit geval de gemeente Apeldoorn.

Literatuur

Spanjaard, G.W.J. & D.H.B. Oogink, 2019. Programma van Eisen Archeologisch Proefsleuvenonderzoek (IVO-P) Imkersplats 38 te Apeldoorn. Gemeente Apeldoorn, Apeldoorn.

Ten Broeke, E.M., 2019. Archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek; Imkerplaats 38 te Apeldoorn. Econsultancy rapport 9730.001, Doetinchem.

Overzicht van figuren, tabellen, bijlagen en appendices

Figuren:

Figuur 1. De ligging van het plangebied. Inzet: ligging in Nederland (ster).	6
Figuur 2. Overzicht van de proefsleuven en de locatie van de gedocumenteerde profielen. In grijs is de locatie van de recent gesloopte bebouwing aangegeven.	11
Figuur 5. Allesporenkaart.	17
Figuur 6. Het vlak in werkput 4. De humusvlekken in de natuurlijke ondergrond zijn een indicatie voor de natte omstandigheden in het plangebied.	18

Tabellen:

Tabel 1. Administratieve gegevens.	7
Tabel 2. Overzicht van voorgaande voor het plangebied relevante onderzoeken.	7
Tabel 3. Overzicht van werkputten en vlakken.	10
Tabel 4. Samenvattend overzicht van de laagopeenvolging.	15
Tabel 5. Aantal sporen per spoorcategorie.	16
Tabel 6. Scoretabel waardestelling van de vindplaats (tabel 5 uit de KNA).	21

Bijlagen:

Bijlage 1. Tijdschaal
Bijlage 2. Locatie proefsleuven met vlak- en maaiveldhoogtes
Bijlage 3. Alle sporenkaart
Bijlage 4. Sporenlijst

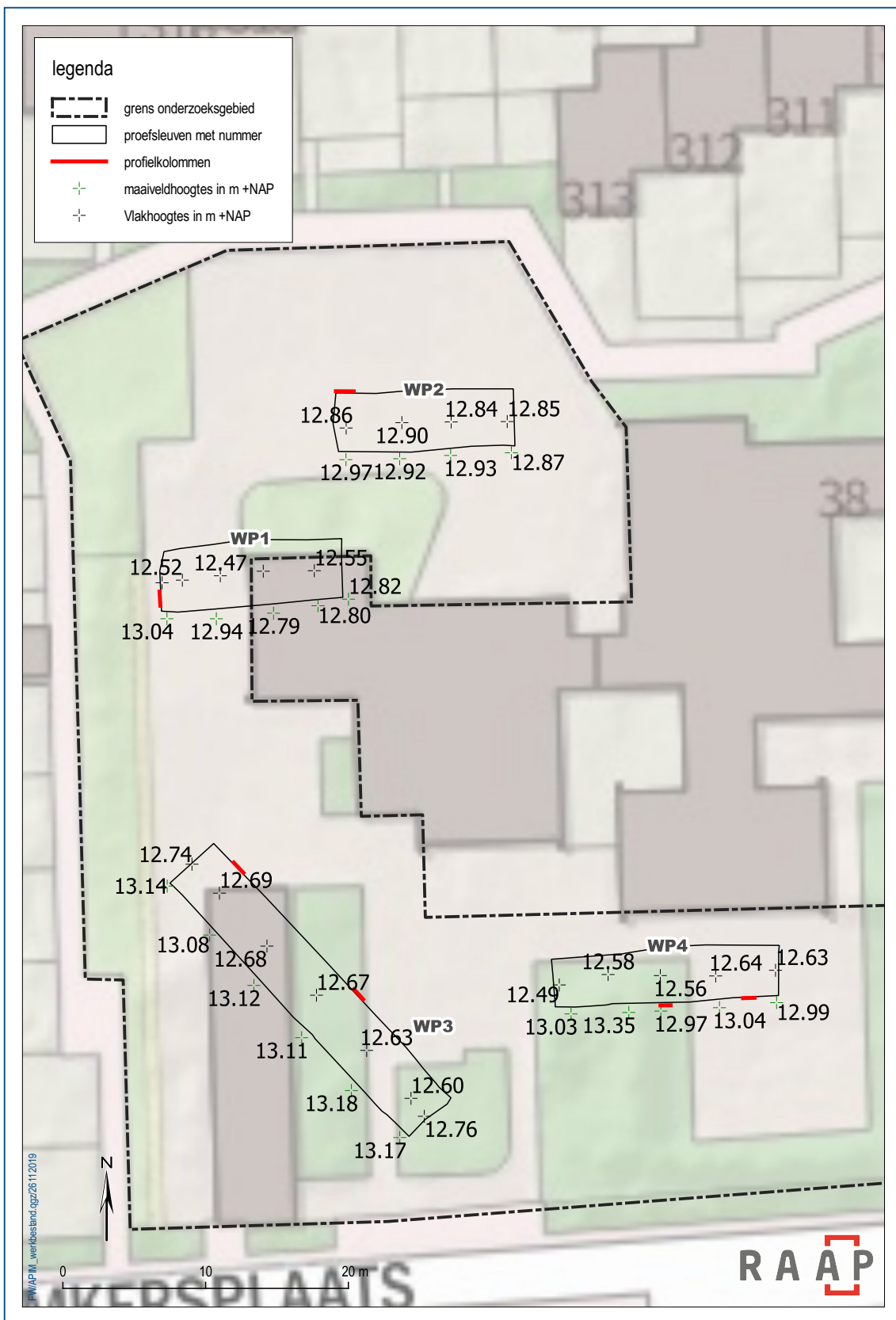
Bijlage 1. Tijdschaal

Archeologische perioden				
Tijdperk				Datering
Recente tijd				
Nieuwe tijd			C	1945
			B	1850
			A	1650
Middeleeuwen			Laat B	1500
			Laat A	1250
	Vroeg	D: Ottoonse tijd	1050	
		C: Karolingische tijd	900	
		B: Merovingische tijd	725	
		A: Volksverhuizingstijd	525	
				450
Romeinse tijd	Laat		270	
	Midden		70 na Chr.	
	Vroeg		15 voor Chr.	
Prehistorie	IJzertijd	Laat		250
		Midden		500
		Vroeg		800
	Bronstijd	Laat		1100
		Midden		1800
		Vroeg		2000
	Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat		2850
		Midden		4200
		Vroeg		4900/5300
	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat		6450
		Midden		8640
		Vroeg		9700
	Paleolithicum (Oude Steentijd)	Laat		12.500
		Jong B		16.000
		Jong A		35.000
		Midden		250.000
		Oud		

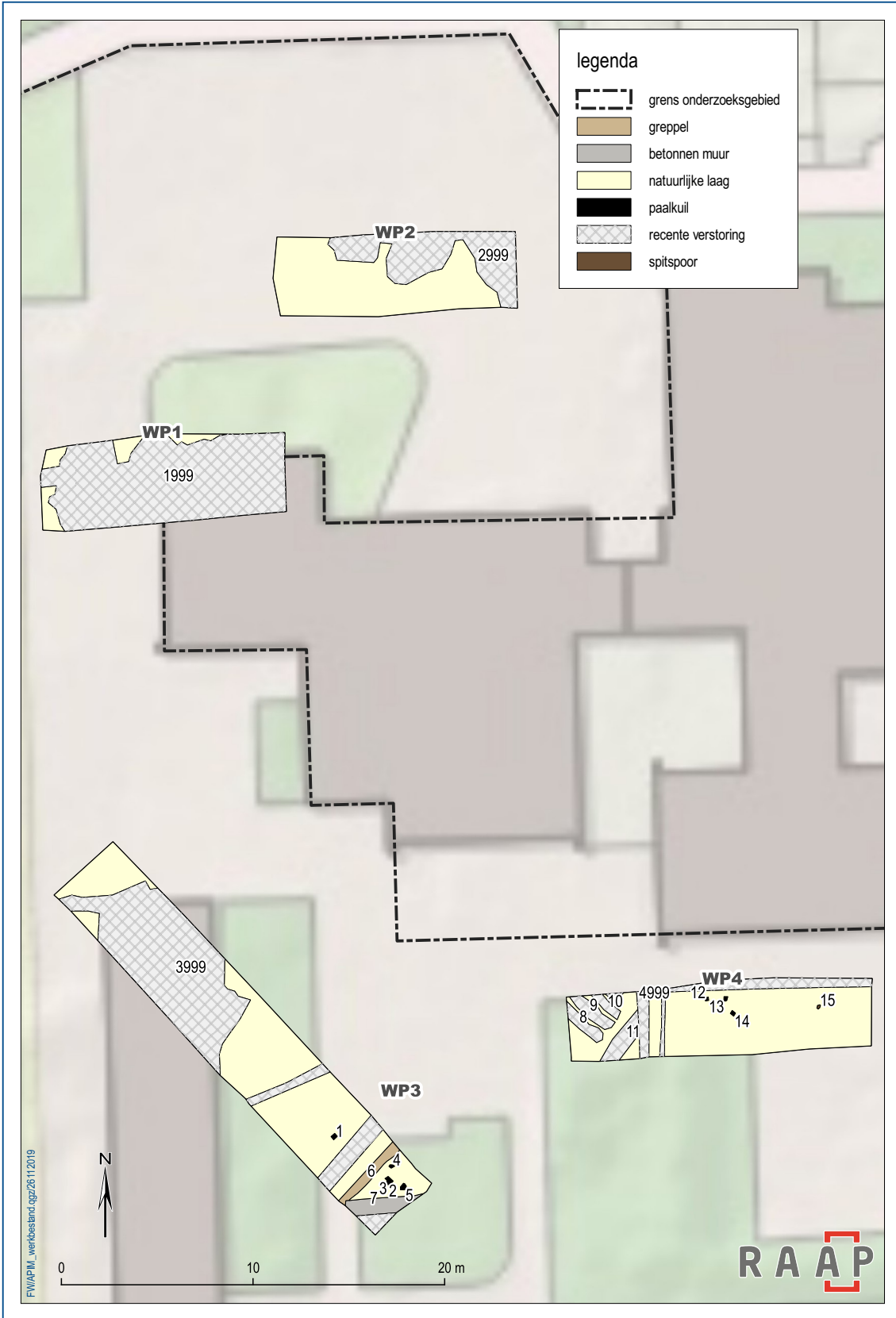
tabel1 standaard Archeologisch RAAP 2014

tabel1_standard_Archeologisch_RAAP_2014

Bijlage 2. Locatie proefsleuven met vlak- en maaiveldhoogtes

Bijlage 3. Alle sporenkaart

Bijlage 4. Sporenlijst

Spoor	Put	Vla	Vorm	Intrpalg	Intprspec	Begin-dat	Eindat	Textuur	Mediaan	Kleur	gevekt	Humus	Grind	Puin	typepuin	Iginterp	
1	3	1	vier	PL	PK	NT	-	Zs2	ZF	UY	LY	-	-	0	-	-	-
2	3	1	rond	PL	PK	NT	-	Zs2	ZF	DU	-	-	-	0	-	-	-
3	3	1	rechth	PL	PK	NT	-	Zs2	ZF	DU	-	-	-	0	-	-	-
4	3	1	ovaal	PL	PK	NT	-	Zs2	ZF	DU	-	-	-	0	-	-	-
5	3	1	ovaal	PL	PK	NT	-	Zs2	ZF	DU	LY	-	-	0	-	-	-
6	3	1	lin	GW	GW	NT	-	Zs2	ZF	DUY	-	-	-	0	-	-	-
7	3	1	lin	MR	MR	NT	-	x	-	y	-	-	-	0	-	-	betonnen plaat
8	4	1	lin	VS	VSR	NTL	RECENT	Zs2	MF	DUY	LY	H1	G1	0	-	-	-
9	4	1	lin	VS	VSR	NTL	RECENT	Zs2	MF	DUY	LY	H1	G1	0	-	-	-
10	4	1	lin	VS	VSR	NTL	RECENT	Zs2	MF	DUY	LY	H1	G2	0	-	-	-
11	4	1	lin	VS	VSR	-	-	Zs2	MF	DUY	LYW	H1	G1	1	GB	-	BROKJES KALKZANDSTEEN
12	4	1	vier	PL	PK	NTL	-	Zs2	MF	DUY	-	H1	G1	0	-	-	-
13	4	1	vier	PL	PK	NTL	-	Zs2	MF	LUE	Y	-	G1	0	-	-	-
14	4	1	vier	PL	PK	NTL	-	Zs2	MF	DUY	E	H1	G1	0	-	-	-
15	4	1	ovaal	SP	SPS	NTL	-	Zs2	MF	DUY	-	H1	-	0	-	-	-
1000	1	1	NVT	LG	LGN	-	-	Zs2	ZF	LY	-	-	-	0	-	-	C-horizont
1999	1	1	NVT	VS	VSR	-	-	Zs2	ZF	DUY	-	-	-	0	-	-	-
2000	2	1	NVT	LG	LGN	-	-	Zs2	ZF	LY	-	-	-	0	-	-	C-horizont
2999	2	1	NVT	VS	VSR	-	-	Zs2	ZF	DUY	-	-	-	0	-	-	-
3000	3	1	NVT	LG	LGN	-	-	Zs2	ZF	LY	-	-	-	0	-	-	C-horizont
3999	3	1	NVT	VS	VSR	-	-	Zs2	ZF	DUY	-	-	-	0	-	-	-
4000	4	1	NVT	LG	LGN	-	-	Zs2	ZF	LY	-	-	-	0	-	-	C-horizont
4010	4	103	NVT	LG	LGN	-	-	Zs2	MF	U	-	-	-	0	-	B	DEELS VERSPITTE B-HORIZONT IN PROFIEL 402
4999	4	1	NVT	VS	VSR	-	-	Zs2	ZF	DUY	-	-	-	0	-	-	-